For Freedom and Justice...

AMERIŠKA DOMOVINA

AMERICAN HOME

AMERICAN IN SPIRIT FOREIGN IN LANGUAGE ONLY

National and International Circulation

SLOVENIAN MORNING NEWSPAPER

NO. 4 — CLEVELAND OHIO, TUESDAY MORNING, JANUARY 7, 1969 — ŠTEV. LXVII — VOL. LXVII

France Gorse 5-25-9
665 Woodward
Brooklyn, N.Y. 11227

Hanoi svari Nixona: Lodge le zadeva ZDA!

Zastopnik Severnega Vietnama pri razgovorih v Parizu je izjavil, da imenovanje H. C. Lodge-a ne bo spremenilo razgovorov.

PARIZ, Fr. — Imenovanje H. C. Lodge-a za vodnika ameriškega zastopstva pri razgovorih s Severnim Vietnamom ni nikogar iznenadilo, ker je bil Henry Cabot Lodge, poslanik v Bonnu in preje dvakrat poslanik v Saigonu, ponovno omenjan v tej zvezi. Vse ugiblje, kako bo imenovanje vplivalo na potek razgovorov.

Nekateri trdijo, da bo H. C. Lodge kot osebni prijatelj podpredsednika N. C. Kyja in drugih vodnikov Južnega Vietnama skušal bolj odločno zagovarjati njihovo stališče. Drugi upajo, da bo H. C. Lodge kot prijatelj lažje vplival na vodnike Južnega Vietnama, da bodo sprejeli ameriško stališče.

Zastopnik Severnega Vietnama Nguyen Thanh Le, ki običajno govori v imenu vse delegacije, je izjavil včeraj časnikarjem, da je imenovanje H. C. Lodge-a "notranje vprašanje ZDA", ki ne bo prav nič vplivalo na vprašanje razgovorov. "Mi smo ponovno rekli, da, če Združene države iskreno žele rešiti vietnamsko vprašanje, morajo prenehati s svojim napadom. 30 milijonov Vietnamcev se bo bojevalo do popolne zmage," je trdil Le.

H. C. Lodge je bil eden izmed izvajalcev Kennedy-Johnsonove vietnamske politike, katere izvor je dejansko treba iskati v stališču, ki ga je zavzel v tem vprašanju republikanski predsednik Eisenhower. R. Nixon je naprosil poslanika F. Bunkerja v Saigonu, naj ostane do nadaljnega tam, kamor ga je imenoval predsednik L. B. Johnson. Pomočnika poslanika v Saigonu, ki je bil pred časom imenovan za poslanika v Djakarti, A. Johnsona, je Nixon imenoval za državnega podtajnika za politična vprašanja.

Celotna skupina Nixonovih ljudi, ki bo imela posla z vietnamskim vprašanjem, je po vsem sodeč bližje "kraguljem" kot "golobom".

Ceute in Melille Španci še nočejo odstopiti

MADRID, Šp. — Ceuta in Melilla sta mesteci v Afriki nasproti Gibraltarju. Španci so ju zasedli v preteklem stoletju in ju nočejo vrniti Maroku. S tega področja je general Franko začel s svojimi "Maročani" upor proti republikanski vladi leta 1935 in končno s podporo Italije in Nemčije zmagal v državljanski vojni. Ceuta in Melilla sta tado trdno zasidrani v spominu preživljajočega španskega rodu.

Španija se je med tem pretekli teden odločila in izročila Maroku 540 kvadratnih milj obsegajoče ozemlje Ifni z okoli 20,000 prebivalci.

Vremenski prerok pravi:

Oblačno, vetrovno z naletavanjem snega. Najvišja temperatura do 25.

Novi grobovi

Frances Korosec

Včeraj je doma umrla Mrs. Frances Korosec s 1063 Addison Rd., stara 83 let, rojena v Sodražici, od koder je prišla pred 67 leti. Družina je bila dobro znana zaradi vinarne, ki so jo imeli več let. Umrli so mož Anton, sin Anthony in hčer Mary Zaletel. Pokojna zapušča hčere Frances Habian, Olgo Slabe, Josephino Reichwein in Justino Carlozzi, sinova Williama in Edwarda, 8 vnukov in 9 pravnukov. Bila je sestra Mary Skully, Magdalene Bucher (Lorain), Franka in Ivana Stupice. Bila je članica Društva sv. Ana št. 4 ADZ, Društva sv. Vida št. 25 KSKJ in Catholic Knights of Ohio št. 139. Pogreb bo v četrtek zjutraj ob 8.30 iz Zakrajskovega pogrebnega zavoda v cerkev sv. Vida ob devetih, nato na pokopališče Kalvarija. Truplo bo položeno na mrtvaški oder nocoj ob šestih.

Anna M. Kuk

Včeraj je nenadno umrla v Lake County Memorial Hospital West 70 let stara Anna M. Kuk s 7166 Mentor Ave., roj. Vinkovich v Podgorju na Hrvaškem, od koder je prišla v ZDA l. 1921, žena Blaža, mati Steva, Stanleyja, Johna, Franka in Mrs. Arwood Gerber, 13-krat stara mati. Pokojna je bila članica HKZ št. 10. Pogreb bo v četrtek ob 9.15 iz Grdinovega pogrebnega zavoda na Lake Shore Blvd., v cerkev sv. Justina ob desetih, nato na All Souls pokopališče.

Mary Kravos

V Richmond General Hospital je umrla 73 let stara Mary Kravos s 712 E. 157 St., zadnjih 6 mesecev s 23020 Harms Rd., Richmond Hts., roj. Faganel v Oseku v Vipavski dolini, od koder je prišla v ZDA l. 1913, žena Franka Sr., rojenega v Sv. Križu na Vipavskem mati Alvine Sibenik, Franka E., Vincenta, Mary A. Moze, Josepha in pok. Adele, 12-krat stara mati, enkrat pramati, sestra Ivane Rejavec (Jug.). Pokojna je bila članica SNPJ št. 142, ADZ št. 8 in Kluba slov. upokojencev na Holmes Ave. Pogreb bo iz Želetovega pogreb. zavoda na E. 152 St. v četrtek ob 8.15, v cerkev Marije Vnebovzete ob devetih, nato na All Souls pokopališče.

Frank Drobnick

V Cleveland State Hospital je umrl 73 let stari Frank Drobnick s 1210 E. 60. St., rojen v St. Jurju pri Grosuplju, od koder je prišel v ZDA l. 1913, samski, brat Antona (nekje v ZDA), Janeza, Jožeta in Martina (vsi v Jug.). Pogreb bo iz Grdinovega pogreb. zavoda na E. 62 St. v četrtek.

Rusko vesoljsko vozilo Venus 5 leti proti Veneri

MOSKVA, ZSSR. — V nedeljo so Rusi poslali proti planetu Veneri vesoljsko vozilo Venus 5, ki bo predvidoma v 4 mesecih napravilo 200 milj dolgo pot in "pristalo" na Veneri.

Dosedanji ruski in ameriški poleti proti Veneri so pokazali, da je njena površina vroča, neprimerna za življenje, kot ga poznamo na Zemlji. Človekov pristanek na Veneri zato ne prihaja v poštev.

Kosygin bi rad precenil Richarda M. Nixona

WASHINGTON, D.C. — Predsednik vlade ZSSR A. Kosygin prav nič ne skriva, da bi se rad čim preje sestal z novim predsednikom ZDA R. M. Nixonom. Rad bi ga osebno precenil.

Uradno sodijo v Kremlju, da je Nixonova vladna stranka brez ideoloških "predsodkov". Nekaj ideologije prisojajo le H. Kissingerju, Nixonovemu svetovalcu za zunanjo politiko in narodno varnost.

Slovenija – lastna cerkvena pokrajina

Mariborski škof podrejen metropolitu v Ljubljani. Vprašanje koprske škofije ostalo odprto.

LJUBLJANA, SRS. — Apostolski delegat v Beogradu msgr. Cagna je sporočil 2. decembra 1968 ljubljanskemu nadškofu dr. Pogačniku, da je Sv. sedež potrdil enoglasni predlog jugoslovanske škofovske konference, sprejet na plenarni seji dne 22. septembra 1966, in ustanovil slovensko cerkveno pokrajino z *metropolitskim sedežem v Ljubljani* in s sufraganso škofijo Maribor.

Bogu v zahvalo za ta za slovenski narod zelo pomemben dogodek se je na dan pred Novim letom po vseh cerkvah in podružnicah, ker je to dovoljeno in mogoče, slovesno pritrkovalo.

Nova slovenska metropolija pomeni, da se bodo slovenski škofje v bodoče lahko zbirali na lastne konference. Žal ostaja še vedno *odprto vprašanje apostolske administrature za Slovensko Primorje* s sedežem v Kopru. Sv. sedež odlaša z dokončno odločitvijo, očividno iz političnih nagibov, češ da še ni rešeno vprašanje cone B Tržaškega ozemlja. Nekaj podobnega se dogaja tudi z bivšimi nemškimi škofijami v Šleziji, ik imajo sedaj čisto poljski značaj in so pod Poljsko že 23 let, pa jim Vatikan še vedno noče imenovati rednih škofov.

Največ Fordovih tovornjakov

DETROIT, Mich. — Lani je bilo v naši deželi prodanih 648,670 novih tovornjakov izdelka Ford, več kot katerihkoli drugih. Ford je dosegel vodilni položaj prvič v 31 letih.

Bodi previden in pazljiv, pa te boš izzognil marsikateri nesreči!

Johnson pokopal vse upe na blesteč odhod

Senat je odložil razpravo o dogovoru o omejitvi prometa z atomskim orožjem; razgovori v Parizu so ostali v zastoju; Johnsonova pot v Vietnam in v Rim je postala brezpredmetna.

WASHINGTON, D.C. — Predsednik Johnson ni skrival svoje želje, da se poslovi od politike na blesteč način. Upal je, da bo senat odobril mednarodno pogodbo o nadzoru prometa z jedrskim strelivom in da bo on sam še lahko napravil zadnjo pot kot predsednik v Vietnam in se tam poslovil od vojakov. Oba načrta sta mu spodletela.

Prav te dni so mu demokratski kongresni veljaki povedali, da ni nobenega upanja, da bi senat odobril pogodbo o jedrskem strelivu. V senatu pričakujejo namreč običajno uvodno obstrukcijo južnih senatorjev proti predlogu, da naj za konec obstrukcije zadostuje pri glasovanju navadna večina in ne dvetretjinska. Obstrukcija se lahko začne vsak dan in kdo ve, kako dolgo bo trajala, morda se bo raztegnila celo v začetno dobo Nixonovega režima. Pri takem razpoloženju v senatu bi predlog za odobritev pogodbe ne dobil potrebne večine niti takrat, ako bi bili obe stranki zanj. Poleg tega misli tudi Nixon, da zadeva lahko počaka na njegov režim. Pogodba bo morda odobrena šele v februarju ali marcu, tako sodijo na Kapitolu.

Politika, ki nanjo ni mogel vplivati, je tudi pokopala njegovo željo, da bi bil še pred prazniki obiskal Južni Vietnam in se poslovil od naših čet. Nazaj grede bi bil pa obiskal še papeža Pavla VI. in se mu zahvalil za njegova prizadevanja za mir. Pa je prišlo do popolnega zastoja razgovorov na pariški konferenci in do Nixonove izjave, da ne vidi potrebe po takem potovanju. To je dalo Johnsonovemu načrtu smrten udarec. Moral je ostati doma in mora sedaj čakati do 21. januarja, da odide iz Bele hiše. Seveda bo skušal politično javnost opozoriti nase s svojimi poslanicami Kongresu. Te poslanice so predvidene po zakonih in niso plod idej vsakokratnega predsednika, zato zanimanje zanje pojema od leta do leta. Pojema posebno takrat, kadar ves svet čaka vsako četrto leto na inavguracijski govor novega predsednika in ga malo briga, kaj misli o bodočnosti njegov prednik.

Ko kronajo v Rimu novega papeža, nosijo v sprevodu tudi napis: "Tako mine slava sveta!" Dobro bi bilo, da bi to geslo vtaknili na vidno mesto tudi med naše invaguracijske slovesnosti. Tako geslo bi vsaj po 4 letih prišla prav predsedniku, ki odhaja iz Bele hiše.

Zadnje vesti

BRADFORD, Pa. — Sinoči je treščilo na zemljo, ko je skušalo pristati prop-jet letalo Allegheny Airlines. Od 28 oseb je bilo 11 mrtvih, med njimi pilot in njegov namestnik. Nesreča je močno podobna oni na Sveti večer na istem kraju.

WASHINGTON, D.C. — Nixonov obrambni tajnik M. R. Laird je včeraj objavil imena tajnikov za letalstvo, armado in vojno mornarico. Na čelu letalstva bo 50 let stari dr. R. C. Seamans Jr., na čelu mornarice John H. Chafee, 46 let stari bivši guverner Rhode Islanda, na čelu armade pa kot doslej S. R. Resor. Imenovana sta bila tudi glavna pomočnika v poljedelskem tajništvu.

PARIZ, Fr. — Severni Vietnam je na včerajšnjem sestanku odklonil predlog za konferenčno mizo in odgovornost za zavlačevanje začetka razširjene konference metal na ZDA.

SAIGON, J. Viet. — Včeraj je bil izvršen stentat na prosvetnega ministra Minha Tri, ki je hotel v ministrstvu in v prosveti sploh napraviti red. Vlada trdi, da so atentat izvedli rdeči, drugi glasovi pa trdijo, da so ministra umorili njegovi politični nasprotniki.

Kitajcem sta se dva jedrska preskusa ponesrečila?

HONG KONG. — Tukajšnji desničarski list Sing Tao Jih Pao poroča po nenavedenih virih iz rdeče Kitajske, da sta se tam v preteklem letu dva jedrska preskusa ponesrečila, predno je oni 27. decembra uspel.

Pri ponesrečenih jedrskih preskusih naj bi se ponesrečila tudi dva vodilna kitajska jedrska znanstvenika, eden od njiju je bil znani Kuo Yung-Husi.

Iz Clevelanda in okolice

Seja—

Klub slov. upokojencev za Holmes Avenue področje ima jutri, v sredo, ob dveh popoldne redno sejo v Slov. domu na Holmes Avenue. Seja je važna, ker bodo predloženi letni računi in je na dnevnem redu razprava o zadnjih pripravah za veselico 9. februarja.

Društvo sv. Ane št. 4 ADZ ima jutri ob sedmih zvečer redno sejo na običajnem prostoru. Po seji bo zabava.

Zadušnica—

V četrtek, 9. januarja, bo v cerkvi sv. Lovrenca sv. maša za pok. Ignaca Jerica ob 40-letnici njegove smrti.

Nov odbor—

Podr. št 5 SMZ ima za leto 1969 sledeči odbor: predsed. John Strauss, podpredsed. Louis Erste, taj. in blag. Frank Macerol, 1172 Norwood Rd., tel. EX 1-8228, zapis. Joseph Ponikvar, nadzor. Damjan Tomazin, Andrew Kaucnik in Louis Fink. Seje so vsako 3. nedeljo v mesecu ob 9.30 dop. v SND na St. Clair Ave., soba št. 1.

Gospodinjski klub na Jutrovem ima za l. 1969 sledeči odbor: predsed. Jennie Bartol, podpredsed. Rose Vatovec, taj. Stella Mahnič, blag. in zapis. Mary Taucher, nadzor. Anna Kresevic, Josephine Grlica in Angela Magover. Seje so vsako 2. nedeljo v mesecu ob dveh popoldne v SDD na Prince Ave.

Nedržavljani pozor!—

Vsi nedržavljani, ki se nahajajo trenutno v ZDA, z izjemo diplomatskega osobja, se morajo tekom januarja na uradnih formularjih javiti pravosodnemu tajništvu. Prijavnice so na razpolago na Naturalization and Immigration uradih in na poštah.

Davki na nepremičnine—

V soboto je zadnji dan za plačilo davkov na nepremičnine — real estate tax!

K molitvi—

Članice Oltarnega društva in članstvo Marijine legije pri Mariji Vnebovzeti so vabljeni v Želetov pogrebni zavod na E. 152 St. k molitvi za pok. Jennie Pirih nocoj ob pol osmih.

Reorganizacija policije—

Policijski načelnik Patrick L. Gerity je včeraj objavil reorganizacijski načrt mestne policije, ki naj poveča njeno učinkovitost v boju proti zločinstvu.

Nov šerif—

Včeraj zjutraj je prevzel posle okrajnega šerifa republikanec Ralph E. Kreiger. To je po 42 letih prvi republikanec na tem mestu.

Avtomobilskega tatu ujeli—

Včeraj malo pred šesto zvečer sta bila ukradena s parkališča pri Society National Banki, 127 Public Square, dva Cadillaca 1968. Policija je izsledila enega na Memorial Shoreway in ujela 16 let starega fantiča, ki je avto ukradel, pa ga pustil ob kraju veleceste in poskušal peš pobegniti. Prijeti je izdal tudi ime tatu drugega Cadillaca, ki je avto pustil na oglu Addison Rd. in Schaefer Ave., ko mu je bila policija za petami, in pobegnil. Prijeti tat je trdil, da je bilo njemu in njegovemu tovarišu za dostavo obeh ukradenih avtomobilov obljubljeno $325!

Kongres in njegov obraz sta vendarle različna

CLEVELAND, O. — Politična javnost je mislila, da bo novi Kongres samo obnovljena podoba njegovega prehodnika. Saj je v sedanjem kongresu komaj 10% novih obrazov, 90% senatorjev in kongresnikov je pa bilo ponovno izvoljenih. Iz tega so opazovalci napravili sklep, da bo sedanji Kongres rajše bolj konservativen kot manj.

Pa so se zmotili. Pri konstituriranju organov senata in predstavniškega doma je namreč prišlo do nepričakovanih premikov od desnice proti sredini in levici. Premiki niso ravno taki, da bi potresali smeri ameriške politike, so pa lahko oznanjevalci novih časov na Kapitolu.

Prvo presenečenje je bilo, da so bili premiki močnejši v senatu kot v predstavniškem domu. Senat velja pri nas že po tradiciji za konservativni del Kongresa, dočim naj bi v predstavniškem domu prevladovale tiste smeri, ki vsakokrat najbolj odgovarjajo razpoloženju v deželi. Ker je v naši javnosti trenutno smer na levo vsaj v modi, ako že ne v večini, so mislili, da se bo to poznalo tudi v predstavniškem domu, pa se ni. Tam je bil izvoljen ponovno za predsednika kongresnik McCormack, ki je sicer vesten demokrat, toda se ne odlikuje z inicijativnostjo in posluhom za stvarnost. Dobil je pri volitvah 177 glasov od 243, torej kar čedno večino. Do nje so mu pomagale njegove zveze z domovimi demokratskimi političnimi bogovi, ki so poosebljeni v načelnikih domovih odborov in komisij. Glasovanje ne odgovarja razpoloženju naše politične javnosti. Tudi vsi drugi funkcijonarji v predstavniškem domu so ohranili svoja mesta iz lanskega leta, demokratski in republikanski. V predstavniškem domu je bilo torej le malo "novega".

V senatu so začutili med tem mali političen potres. Tam sta vodstvi obeh strank dobili novo podobo, čeprav sta oba voditelja, Mansfield za demokratske senatorje in Dirksen za republikanske, ohranila svoje položaje. Boj za njihove namestnike je pokazal najvažnejši političen premik v Kongresu. Za podnačelnika demokratskega senatnega kluba je bil izvoljen Kennedy proti Longu, torej očiten napredno usmerjen senator proti očitnemu konservativcu. Ta Kennedyjeva zmaga je tem pomembnejša, ker Kennedy nima nobenega vplivnega položaja v senatu, dočim je Long načelnik senatnega finančnega odbora, spada torej med politično najmočnejše senatorje. Kennedyjeva zmaga je takoj rodila vtis, da so se demokratski senatorji naveličali varuštva južnih konservativnih somišljenikov in zahtevali svoje mesto v vodstvu.

Naravno je, da se bo Kennedy skušal uveljaviti, kar mu ne bo pretežko, kajti načelnik demokratskega senatnega kluba Mansfield ni ravno politik, ki bi imel želje po diktaturi v demokratskem klubu. Vsekakor je strnjena družba južnih demokratskih senatorjev doživela poraz, ki ga ni pričakovala. V Kongresu samem je nastopilo nenavadno stanje: senat je postal "naprednejši" od predstavniškega doma, torej na glavo postavljena tradicija.

To stanje je posledica kongresnih volitev v preteklem tednu, ki so trajale le kratek čas. Sedaj bo treba še izbrati člane raznih odborov in komisij, tam bo seveda zakulisno rovarjenje in intrigiranje silnejše in bo tudi trajalo dalj časa, morda prav do inavguracijskega dne.

Najbrže je hiter postopek pri konstituiranju Kongresa zahteval tudi predsednik Johnson. Mora namreč teh par tednov poslati Kongresu tri važne poslanice: o stanju unije, o proračunu in o gospodarskem stanju dežele. Besedilo poslanic je napisano, treba mu je dati politično obleko. V ta namen je Johnson sklical za včeraj sestanek demokratskih kongresnih voditeljev, da se posvetuje z njimi, kakšno naj bo besedilo.

Kongres ima namreč demokratsko večino, v Beli hiši bo pa sedel Nixon z republikansko federalno upravo, ki se s poslanicami gotovo ne bo strinjala. Demokratski kongresni voditelji se morajo torej pravočasno dogovoriti, kako bodo poslanice branili pred javnostjo. "Dialog" o teh poslanicah bo, kot je navada, tvoril osnovo za razlike v republikanski in demokratski politiki. Prvi odgovor nanje bo dal predsednik Nixon v svojem inavguracijskem govoru 21. januarja.

Omeniti moramo še, da je bil majhen potres tudi v klubu republikanskih senatorjev. Tam je bil izvoljen za Dirksenovega sodelavca senator H. Scott, ki sicer velja za konservativca, toda je zmernejši od Dirksena. Dirksenu to očitno ni bilo všeč, ker ne bo mogel več kar sam usmerjati republikanske politike v senatu. Svojega presenečenja ni javno pokazal. Tako so se tudi republikanski senatorji podali vsaj v smer proti sredini.

AMERIŠKA DOMOVINA

AMERICAN HOME

6117 St. Clair Ave. — HEnderson 1-0628 — Cleveland, Ohio 44103

National and International Circulation

Published daily except Saturdays, Sundays, Holidays and 1st week of July

Managing Editor: Mary Debevec

NAROČNINA:

Za Združene države:
$16.00 na leto; $8.00 za pol leta; $5.00 za 3 mesece
Za Kanado in dežele izven Združenih držav:
$18.00 na leto; $9.00 za pol leta; $5.50 za 3 mesece
Petkova izdaja $5.00 na leto

SUBSCRIPTION RATES:

United States:
$16.00 per year; $8.00 for 6 months; $5.00 for 3 months
Canada and Foreign Countries:
$18.00 per year; $9.00 for 6 months; $5.50 for 3 months
Friday edition $5.00 for one year

SECOND CLASS POSTAGE PAID AT CLEVELAND, OHIO

83 No. 4 Tuesday, Jan. 7, 1969

Politična svoboda v letu 1969

Kot zmeraj smo tudi v preteklem letu vneto sledili vsem bojem med politično svobodo in diktaturo, kjerkoli na svetu je prišlo do njih. Mislimo, da nismo zgrešili nobenega večjega, zato se spodobi, da se po prehodu v novo leto ozremo nazaj in ugotovimo, kdo je bolj zmagoval in kdo manj.

Najhujši so bili boji v Latinski Ameriki. Tam je zmagovala diktatura vojaške vrste. Podlegli so režimi v Panami, proti koncu leta pa tudi v peruvanski republiki in Braziliji. V Braziliji je sicer že preje vladala na-pol diktatura. Mladi oficirji so pa prisilili predsednika republike Costa e Silva, da je vpeljal pravo diktaturo, kot jo Brazilija pozna že iz prejšnjih dob svoje politične zgodovine. Na videz je novi brazilski diktatorski režim še zelo trden. Vendar je že pokazal nekaj razpok, ki ga bodo počasi razganjale.

Trenutno ima velik pomen za Latinsko Ameriko, kajti drage volje bo podprl vsako novo diktaturo v Latinski Ameriki. Kaj takega moramo pričakovati v Boliviji in Urugvaju. Predsednik Barrientos v Boliviji kot tudi predsednik Pacheck Areco v Urugvaju sta na najboljši poti, da vpeljeta pravo vojaško diktaturo. Pobudo za to jima bodo poleg slabega gospodarskega stanja v domači deželi dale morda tudi parlamentarne volitve v čilenski republiki. Ako bodo tam komunisti napredovali, bo to splošen alarm med vsemi konservativnimi strujami v Latinski Ameriki, ki bo ciljal na uničenje politične svobode in vodil v boj za diktaturo. Ne smemo namreč pozabiti, da je ravno argentinska diktatura močno podprla peruvanske generale, da so spravili z oblasti predsednika Belaunde Terryja. Brazilski uporniki so videli v argentinskem diktatorju Onganiji in njegovih gospodarskih uspehih dosti močnega prijatelja in podpornika.

Neomajane so ostale diktature Fidel Castra na Kubi, dr. Duvaliera v haitski republiki in generala Stroessnerja v Paragvaju, ni pa trdna diktatura v Panami.

Na drugi strani je ponovno zmagala svoboda v Venezueli in se utrdila v Kolumbiji. Nemirna je postala Mehika, vendar tam še ne pričakujejo prevrata. Kar nepričakovano dobro se drži svoboda v Dominikanski republiki. V Srednji Ameriki nihajo republikanski režimi med svobodo in diktaturo, premoč ima vendar ideja diktature.

V Afriki se je svobodi slabo godilo. Redke so republike, kjer vlada vsaj deloma svobodna demokracija. Diktatorski režimi prevladujejo. Koncem leta je vojaška revolucija podrla civilno vlado v republiki Mali in s tem uničila zadnjo postojanko politične svobode v srednji in zahodni Afriki. Nekaj bolje je v vzhodnih afriških republikah, kjer s svojim vzgledom sveti Uganda, ob njej pa tudi Zambija.

V arabskem svetu vlada prava demokracija le v Libanonu, povsod drugod mora stalno delati kompromise z generali. Tudi vojaški režimi ne morejo uveljavljati takih diktatur, kot bi jih radi. Dokaze za to lahko najdemo v Egiptu, Jordaniji in Siriji. Sicer pa v arabskem svetu tudi diktature niso nič stalnega. Še dosti svobode daje Burgiba v Tuniziji, svobodnemu režimu se približuje tudi Libija. V nekaterih republikah vladajo vsaj formalno diktatorski režimi, v resnici pa kaos in anarhija, na primer v Sudanu. Zopet v drugih republikah so republikanski režimi zapleteni v državljanske vojne, živ primer za to je Nigerija. Zato bi človek želel Afriki veliko bolj mir kot svobodo, kajti brez miru tudi svobode nikjer biti ne more.

Zanimiv je tudi položaj v Evropi. Tam je svobodna demokracija ohranila povsod svoje pozicije, v Španiji in zadnje čase tudi na Portugalskem se pa z uspehom prebija do njih. Boj za svobodo se je v Madridu in v Lizboni šele dobro začel; bitka ne bo kmalu izvojevana. Svoboda je napravila prvi veliki vdor v Češkoslovaško. Kdor pozna komuniste, je pa moral biti pesimist že ob začetku lanskega leta. Češkoslovaški komunisti so bili res pripravljeni, da dovolijo dosti svobode tudi svojim ne-komunistom, toda niso zadosti poudarjali, da svoje "odločilne idejnopolitične vloge" ne morejo prav nič omejiti. Moskva je njihovo spremembo politične smeri dolgo časa opazovala z nezaupanjem, končno pa 21. avgusta poslala rdeče divizije in zasedla ČSR. To je rodilo burjo negodovanja po vsem svetu. Češkoslovaška tragedija je pa obenem pokazala, da Moskva ne bo nobeni satelitski državi dovolila več svobode, kot jo imajo, recimo, federalne edinice Sovjetske zveze. Komunističen svet se je s tem moral posloviti od svobode.

V Aziji si politična svoboda preteklo leto ni mogla pomagati na noge. Še celo v Južnem Vietnamu, kjer uživa vso ameriško podporo, ne zmaguje proti severnovietnamski rdeči diktaturi. V drugih azijskih državah izven Kitajske pa vladajo meščanske diktature, le Filipini — in do določene meje Malezija — so izvzeti. Nepričakovano dobro se tudi drži indijska politična svoboda; ni pa tako močna, da bi bila privlačna za druge azijske države. Japonska politična svoboda sicer močno sveti v vzhodni Aziji, toda megle diktature tudi ne more prodreti.

In kaj bo v letošnjem letu? Vsi znaki kažejo, da politična svoboda ne bo mogla praznovati blestečih zmag. Mora biti pripravljena še na marsikateri poraz.

BESEDA IZ NARODA

Ob grobu Jožeta Lekana

CLEVELAND, O. — Zadnji dan v letu 1968 se je dopolnilo in sklenilo njegovo življenje. V domovini je zadnji dve desetletji pred zadnjo vojno pomenilo neprimerno več, kot moremo slutiti po dveh desetletjih v tujini.

Iz skupnosti je odšel eden najučinkovitejših delavcev v slovenski krščanski prosvetni in vzgojni organizaciji, pri Orlovski zvezi, pri Slovenskih fantih, pri mariborski in ljubljanski Prosvetni zvezi. Najtežje dolžnosti zbiralca prostovoljnih prispevkov za razne kongrese in zbore, za dobrodelne namene je prevzemal drugo za drugo skoro brez presledka in odmora. V Osrednjem uradu Socijalnega zavarovanja so slovenski člani imeli v Lekanu izredno spretnega, vestnega in uspešnega zastopnika. Imel je prvenstvo med prvaki, ki so žrtvovali čas, moči in sposobnosti za skupne namene, kar neizprosno neusmiljen je bil do samega sebe in vzor je bil sodelavcem v vestni natančnosti.

Bančni uradnik po poklicu se je naglo vzpenjal na odgovorna mesta ravnateljstev denarnih in industrijskih podjetij, dokler ga ni župan dr. Alojzij Juvan pregovoril, da je prevzel službo ravnatelja vseh mestnih podjetij v Mariboru. To mesto je zapustil par dni prej, predno so ga mogli nacistični okupatorji odstaviti. Med vojno in okupacijo se je z družino spet preselil v Ljubljano, koncem vojne pa odšel s političnimi begunci v emigracijo. Tudi med meseci tega najhujšega trpljenja je skrbel več za druge kot zase. Socijalni odbori v taboriščih so mu poverjali najzaupnejša d e l a v taboriščni skupnosti. V Clevelandu je nekaj let pomagal v pisarni Lige Katoliških Slovenskih Amerikancev pri sprejemanju in razmeščanju novodošlih sotrpinov.

Pokojnik je bil velika, možata, dobra duša. V vseh okolnostih se je klesal v plemenitega moža, doslednega, katoliškega in ponosno požrtvovalnega Slovenca. Bil je žlahtni sad narodne krščansko - demokratične prenove na Slovenskem. Bil je tihi, vztrajni, skromni, pa izredno uspešni družbeni delavec svoje dobe. Dasi je bil človek nagle in ostre narave, jasne, določne presoje in sodbe, ki jo je vztrajno, kar do bolečin trmasto, branil, je bil vzgledno potrpežljiv in brezpogojno lojalen, splošno spoštovan in cenjen družbeni delavec, kjerkoli je prijel.

Področje njegove ljubezni je bila mladina. Tam je bil najbolj uspešen kot svetovalec in vodnik. Le kdor ga je vsaj enkrat doživel vnetega in razgretega v razgovoru z brati Orli ali kasneje s Slovenskimi fanti, more razumeti, zakaj je ta mož užival tako splošno spošštovanje in priljubljenost d o r a š č a jočega in mladega rodu tistih let. Bil je pač tihi mojster v tihem, načrtnem vzgojnem prizadevanju v vzgajanju in pospeševanju modernega napredka mladih slovenskih fantov in deklet, ki naj bi bili naša delovna in borbena elita v slovenski krščanski demokraciji.

Vnanja hvaljenost mu je bila odvratna. Tudi v skupnostnih nastopih je vplivno preganjal kič in blesk ter poudarjal notranjo pristnost v skromnosti in ljubezni. Dasi je mladino neprestano vzpodbujal k vežbam za nove dosežke in mojstrovine v telesni izurjenosti, nikdar ni dopustil dvoma, da so mu bili duhovni rekordi v krepostih resnični namen, ki ga je z vsem srcem zasledoval in se sam zanj vežbal v veselju in žalosti, v sreči in trpljenju, ob uspehih in porazih.

Jože je bil zgled zvestobe v širšem — družbenem in v manjšem — osebnem, zgled zvestobe v vsem dobrem. Iskrenejšega, dejavnega prijateljstva si ni moč misliti, kot ga je on izžareval in delil. V svojem vzponu je bil združujoča, ustvarjalna, tiho vodilna in graditeljska osebnost, v vsem življenju pa dober, plemenit gospod.

Ob njegovem grobu z gospo Milko, sinom in hčerkami, snaho, zeti in vnuki tudi množice njegovih prijateljev in spoštovalcev, vseh, ki jih je dosegal blagodejni vpliv Jožetovih prizadevanj in naporov, v pekoči bolečini izgube prosimo Gospodarja življenja za večno srečo duše in za blagoslov, da bi se na Slovenskem znova poživila in ohranila setev in rast, ki so jo sejali in gojili velikani v značajnosti in žrtvi, kakršen je bil pokojni Jože. Miha Krek

V spomin možu

MILWAUKEE, Wis. — "Svobodna Slovenija", slovenski list, ki izhaja v Argentini, je prinesel 21. nov. lani žalostno vest, da je v tamkajšnjem slovenskem naselju umrl bivši tomišeljski župan g. Jože Modic. Bil je oče tu v Milwaukeeju živečega Jakoba Modica, kjer je on in vse njegova družina zelo delavna pri slovenski župniji Sv. Janeza in Triglavu.

Pokojnega Modica nisem osebno nikoli poznal. Značaj in lik moža sem spoznal pri pripovedovanju sina Jakoba, ki je o svojem očetu večkrat pripovedoval s ponosom in velikim spoštovanjem. Vse to je tako lepo povedano in napisano v "Svobodni Sloveniji", da bi bilo škoda kaj dodajati ali odvzeti. Člankar takole opisuje moža in njegovo delo:

Rajni Modic je spadal med najstarejše slovenske naseljence v Argentini. Dočakal je 84 let življenja. Bil je mož tistih časov in rodov, ki so doma na deželi krepko držali slovensko narodno in katoliško stvar, prijeli za delo, kjerkoli je bilo treba, in vztrajali odločno na mestih, ki so jim bila zaupana. Tak je bil Jože Modic iz Tomišlja, ki se zlasti kot župan velike slovenske občine ni strašil nobenih naporov in žrtve, ko je bilo treba reševati može in fante iz strahotnega taborišča na Rabu. Politično je pripadal Slovenski ljudski stranki. Po njegovem delu so ga poznale najvidnejše osebnosti v stranki, prav tako škofa dr. Jeglič in dr. Rožman.

Med komunistično revolucijo je bil na protikomunistični strani. Leta 1945 je s svojo družino — ženo Frančiško, roj, Gabrovšek, in otroci — odšel v begunstvo na Koroško, od koder je leta 1948 emigriral v Argentino. Živel je s svojo ženo pri hčerki in njenemu možu Bogdanu Kosančiču. Pred letom dni mu je umrla njegova žena, kar ga je zelo potrlo.

Vedno je rad prebiral slovenske publikacije. Nedeljsko slovensko mašo v St. Justu je smatral za tako sveto, da je nikoli ni opustil. V vsej sreči je zaživel, kadar je imel zbrane okoli sebe otroke in vnuke. V zadnjem času so mu začele moči pešati. Dober teden pred smrtjo je hotel urediti svoje račune z Bogom. Č. g. J. Mernik mu je podelil sv. popotnico in sv. maziljenje. Dobro pripravljen za srečanje z božjim Sodnikom je 14. nov. zatisnil svoje trudne oči za ta svet. Na mrtvaškem odru je ležal v domači hiši, kamor so ga hodili kropit številni rojaki. Med drugimi so prišli molit za pokoj njegove duše ter izrazili sožalje pokojnikovim otrokom in sorodnikom pokojnika tajnik Narodnega odbora Miloš Stare, član NO dr. Tine Debeljak, glavni urednik "Svobodne Slovenije" Joško Krošelj ter šolski nadzornik Aleksander Majhen, kakor tudi član NO Rudolf Smersu.

Pogreb rajnega Modica je bil v petek, 15. nov., ob enajstih dopoldne. Molitve za rajnega je na domu opravil g. Janko Mernik, nakar se je razvil pogrebni sprevod v San Justo, kjer je bila v župni cerkvi sv. maša za pokojnika, nato pa je bil pogreb na pokopališču Villegas, kamor je rajnega Modica spremilo veliko rojakov in poslovnih prijateljev Kosančičevega tekstilnega podjetja.

Rajni zapušča v Argentini hčerki Francko, por. Kosančič, Marijo — s. Alojzijo, sina Jožeta z družino, nečaka Ivana Modica z družino; v ZDA Jakoba Modica z družino in v domovini sina Franceta z družino ter ostalo sorodstvo. Vsem ob bridki izgubi dragega očeta in starega očeta izrekamo iskreno sožalje, rajnemu pa daj Bog večni mir in pokoj. F. R.

IZ NAŠIH VRST

Demopolis, Ala. — Cenjeno uredništvo Ameriške Domovine! Prejmite prav lepe pozdrave in moje lepe želje k srečnemu in uspešnemu novemu letu 1969.

Ponovno obnavljam naročnino za Vaš list, katerega vedno težko pričakujem, 4 dolarje pa sprejmite v podporo listu.

Z najlepšimi pozdravi do vseh, ostajam Vaš naročnik
John Miklič

*

Cicero, Ill. — Spoštovana gospa Debevec! V prigibu pošiljam ček od $16, za celoletno naročnino na Ameriško Domovino in ček od $3 za tiskovni sklad.

Vam, g. Lipovcu in vsem bralcem Ameriške Domovine želim srečno in uspehov polno novo leto! Vaš Ivan Drčar

*

Steelton, O. — Spoštovana gospa Debevec! Leto 1968 odhaja v večnost. V dolžnost si štejemo, da se Vam ob koncu leta prav lepo zahvalimo, ker nam pošiljate brezplačno cenjeni list Ameriška Domovina.

Gotovo bi Vas razveselilo, če bi vedeli, kakšno veselje nam prinaša ta lep list. Komaj čakamo, da pride!

Najlepša hvala Vam in obenem prosimo, da bi nam še nadalje pošiljali Ameriško Domovino. Bog plačaj pri nebeških vratih!

Vas lepo pozdravljamo in voščimo blagoslovljeno novo leto 1969.

Šolske sestre
v Steeltonu, Pennsylvania.

*

Stickney, Ill. — Spoštovani! Tu Vam pošiljam naročnino za leto 1969. Z listom sem zadovoljen, Vam pa želim srečno in uspešno novo leto ter mnogo naročnikov.

Tone Guštin

*

Rim, It. — Spoštovana ga. Debevec! Blagoslova polne in milosti bogate božične praznike in srečno novo leto Vam želim. Naj Vam božje Detece podeli svoj sladki mir, srečo, zdravje in zadovoljnost, da boste kar najlepše obhajali svete dni.

Obenem se Vam prav lepo zahvalim za brezplačno pošiljanje dnevnika 'Ameriška Domovina'. Obsega vse novice, kar je res zelo zanimivo. Pa tako točno pride. Zelo zanimiv je Otroški kotiček. Kotičkov stric je res dober striček, ki vedno daje otrokom lepe nauke. To me jako veseli, ker današnja mladina kar nekam drvi, ko sama ne ve kam. Ko pa čitajo kaj poučljivega, se še ob pravem času povrnejo na pravo pot.

Se še enkrat lepo zahvalim za pošiljanje časopisa in pošiljam prisrčne pozdrave Vam in vsem Vašim sodelavcem, hvaležna
S. M. Maksimilijana

*

Bridgeport, Conn. — Cenjeno uredništvo! Tukaj Vam pošiljam naročnino za nadaljnega pol leta. Z listom sem zadovoljen in ga rad čitam. Narobe je samo to, da ga mi pošta ne dostavlja redno, včasih po dve do tri številke skupaj. Upam, da bo po praznikih boljše.

Vse lepo pozdravljam in Vam želim srečno in veselo novo leto 1969. Martin Horvath

*

Lake Villa, Ill. — Spoštovano uredništvo! Voščim Vam srečno novo leto 1969 in Vam želim vse d o b r o, predvsem pa ljubega zdravja, katerega nam najbolj manjka.

Ameriški Domovini želim, da bi izhajala še veliko let, da bi napredovala in čuvala slovenski jezik v širni Ameriki, kateri je tukaj žal precej zanemarjen in spodrinjen po angleščini. To srčno želi spodaj podpisani ruski emigrant, Vaš zvesti naročnik, kateri je že dolgo povezan s slovenskim rodom.

Pošiljam naročnino za Ameriško Domovino in najprisrčnejše pozdravljam Vas in vse naročnike lista.

Nikola Grinjewsky

Za dobro voljo

— Neko pobožno ženico so pozabili povabiti na nedeljski piknik, ki so ga pripravili sosedje. V nedeljo zjutraj se je le nekdo spomnil nanjo in ji telefoniral, naj pride na piknik.

"Prepozno," je o d g o vorila. "Sem že molila za dež."

*

Iz zakonskega raja

Žena: Če mi ne kupiš tega nakita, umrem od žalosti in pogreb te bo stal mnogo več.

Mož: To je sicer res, toda to bi bil zadnji izdatek.

*

Pri zdravniku

— Gospod doktor, kaj bi bilo bolje za živce mojega moža, morje ali gore?

— Milostljiva, pojdite vi na morje, moža pa pošljite v gore.

*

Stric iz Amerike

— Sedi, dragi nečak, da napraviva seznam tvojih dolgov.

— O, da, dragi striček, toda najprej prilij malo črnila, da ga ne zmanjka.

VESTI IZ SLOVENIJE

Božični prazniki v domovini

Kakor znano, so jugoslovanski škofje na svoji zadnji konferenci podpisali prošnjo na zvezno vlado v Belgradu, naj bi postal božični praznik tudi civilni praznik. "Kakor smo zvedeli pri vršilcu dolžnosti p r e d s ednika konferenc nadškofu dr. Pogačniku," beremo v božični številki ljubljanske Družine, "doslej na to še ni bilo odgovora," — O tej prošnji so pisali tudi tuji časopisi, med njimi pariški "La Croix".

"Družina" v povečanem obsegu

Božična številka Družine je letos izšla prvič v večbarvnem tisku. V novem letu pa bo izhajala, tako upajo doma, večkrat v povečanem obsegu, v večbarvnem tisku, vsebinsko še bolj pisana ter z mesečno prilogo Malim vsak mesec na 4 straneh na boljšem papirju. — Za novo leto je izšel v izdaji Družine poseben namizni koledar. Njegova posebnost so izbrane misli slovenskih pesnikov in pisateljev, ki privlačno osvetjujejo nedeljski evangelij. V izdaji Družine in Knjižic pa je izšel Marijanski koledar s sedmimi barvnimi slikami (med njimi cerkev na Brezjah).

Duhovniška smrt v domovini

Dne 15. nov. je umrl v Belgradu po dolgi bolezni v 62. letu starosti lazarist dr. Jože Gracar, doma iz Hinj na Dolenjskem. Doktorat je dosegel na ljubljanski teološki fakulteti. Pred vojsko je bil 5 let urednik Katoliških misijonov. Že pred zadnjo vojsko je odšel v Trst, kjer je prevzel med drugim vodstvo slovenske župnije Sv. Križ in jo vodil do l. 1960, ko se je že bolan vrnil v domovino, kjer je postal rektor cerkve v Mirnu. Pred smrtjo je pomagal še nekaj časa v Celju in nato še v Št. Jakobu ob S.; nazadnje pa so ga sprejele k sebi slovenske usmiljenke v Belgradu.

*

Dne 5. decembra je umrl na Hrvaškem, ko je pridigal duhovne vaje, slovenski salezijanec g. Jože Kreslin, rojen leta 1912 v Srednji Bistrici v Prekmurju. Bil je duhovnik od leta 1941. Že več let je bil vodja novincev v Želimljem pri Ljubljani. Zadela ga je možganska kap. Pokopali so ga 7. decembra v Želimljem.

Žaloigra po slovenskih kmetijah

Ostareli kmetje so v Sloveniji vedno večji problem. Vedno več jih je po slovenskih kmetijah, po katerih životarijo in dostikrat v pomanjkanju preživljajo svojo starost, ali se pa potikajo po raznih zavetiščih.

To vprašanje postaja vedno bolj pereče tudi v Pomurju. V Radgonski občini se npr. ukvarja s kmetijstvom še vedno 1665 oseb, ki so stare nad 60 let. Od tega števila jih živi osamljeno na posestvih kar 452 ostarelih ljudi, na zemlji ali kako drugače se pa bori za vsakdanji kruh nadaljnih 982 ostarelih kmetskih zakoncev. Od skupnega števila 2848 ostarelih zakoncev v tej občini jih živi komaj dobra polovica pri svojih otrokih ali sorodnikih, vsi ostali bodo prišli v breme občine.

Žalostno pri tem vprašanju je to, da stisko ostarelih kmetov izrabljajo razni špekulanti z nakupovanjem njihovih posestev. Pa tudi to, da se veliko dobro situiranih otrok ostarelih kmetov spomni svojih staršev šele po njihovi smrti, ko se priglašajo kot njihovi dediči.

Manj odvetnikov

V Ljubljani so imeli proslavo stoletnice Slovenske odvetniške zbornice. Za jubilej je izšla slavnostna številka glasila slovenskih odvetnikov "Pravnik", v kateri je popisano delovanje odvetniške zbornice od ustanovitve do sedaj. V Sloveniji je sedaj 220 odvetnikov. Od tega števila jih je v Ljubljani 90. Pred vojno jih je bilo več in bi jih tudi sedaj v Sloveniji še več potrebovali. Saj je več občinskih sodišč, na področju katerih nimajo nobenega odvetnika, pa bi potrebovali vsaj dva.

Nova moderna avtomobilska cesta št. Ilj — Gorica?

Za graditev moderne avtomobilske ceste Št. Ilj - Gorica obstoja velika verjetnost, da bo Mednarodna banka odobrila posojilo 43 milijonov dolarjev.

KANADSKA DOMOVINA

Iz slovenskega Toronta

Stopili smo v novo leto

Stopili smo v novo leto 1969. Eni so ga pričakali na plesiščih, drugi ob težko obloženih mizah, tretji v cerkvah, četrti v spanju in podobno. Eni so bili presiti, drugim se je novo leto približalo v lakoti. Mnogi so se srečali z njim v bolečinah, zdravi so pa komaj pomislili na blagoslov zdravja. Vse ljudi pa je našlo novo leto polne želja po sreči. Bog daj, da bi se vsem izpolnile prave želje.

NAJPREJ OPRAVIČILO. — Ko zbiram materijal in misli za prvo številko Kanadske Domovine v letu 1969, se moram najprej povrniti malo nazaj k božični številki Ameriške Domovine, v kateri je bila tudi ali naj bi vsaj bila božična kanadska priloga. Za to Kanadsko Domovino sem pripravil dovolj materijala za približno dve strani. Tudi miselno je bil ves materijal zbran tako, da je spadal v božično številko. Najprej so bila voščila listu in bralcem. Nato je Jaka povedal, kako so nekdaj v Sloveniji praznovali božiče. Kot nasprotje temu krščanskemu obhajanju praznikov je Damjan podal svoje doživetje, ko je hotel postaviti božično drevesce, pa mu je komunistična oblast iztrgala iz rok drevesce in tako uničila v njem ves božični čar, po katerem je tako hrepenel. Dalje je bilo še nekaj vesti in pa 20 božičnih voščil-oglasov, ki so jih naročila podjetja, profesionalci, posamezniki in društva iz Toronta.

Težko je sedaj reči, zakaj vse to ni bilo objavljeno v božični številki Kanadske Domovine. Na mnoga vprašanja in pritožbe, ki sem jih dobil, moram dati samo to razlago, da je pred božičem veliko dela, ki mora biti opravljeno v naglici in se to dogaja tudi urednikom Ameriške Domovine. Naj oprostijo vsi, ki so naročili oglase za Kanadsko Domovino, in vsi, ki so želeli božično številko še posebej. Tako revna Kanadska Domovina ni in moram obžalovati, da se je ravno za zadnji božič predstavila mnogim, ki niso naročniki, v tako revni obliki.

PRAZNIKI BOŽIČA IN NOVEGA LETA SO ZA NAMI. — Lepi dnevi so to in se jih človek ne naveliča, čeprav se ponavljajo iz leta v leto. Otroci so prosti in uživajo ob jaslicah in dreveščku ter težko čakajo daril. Odraslim pa duh sili nazaj v lastno mladost. Družinsko praznovanje so ti prazniki. Navezanost na dom se utrjuje, duh in telo se odpočijeta, zlasti tam, kjer vera greje dom.

Posebno lep družinski obred v teh dneh je kropljenje na vse tri svete večere: pred božičem, pred novim letom in pred Tremi kralji. Pomembni obred je to, ko družina z molitvijo, s kadilom in blagoslovljeno vodo kliče božjega blagoslova na svoj dom in na vsa dogajanja v njem. Zanimivo bi bilo vedeti, koliko slovenskih družin še opravlja te hišne obrede, pri katerih tudi otroci radi sodelujejo, če le vedo za njihov pravi pomen, in če morejo biti pri tem opravilu aktivno udeleženi.

KAJ SI BOMO PA REKLI ZA NOVO LETO. — Srečo smo si voščili in pregovor pravi, "da je vsak sam svoje sreče kovač". Kdor pa je srečen sam, bo tudi njegova okolica čutila vpliv te sreče. Tudi sreča je namreč nalezljiva.

V novem letu bomo hodili po že izhojeni poti. Iskali bomo novic, ki naše bralce zanimajo. V slovenskih naselbinah je vedno kaj novega in je prav, da se naselbine poznajo med seboj vsaj po tem, kaj se v njih dogaja, bodisi lepega ali hudega. Iz medsebojnega poznanja nastaja tudi pobuda, da ne bi v narodno-kulturnem oziru preveč dremali in da ne bi vseh sil posvetili samo zlatemu teletu.

Informirane o novicah pa ni vsa naloga in niti še edina naloga časopisa. Časopis je papir, ki opisuje čas in vse, kar se v času dogaja. V ta dogajanja spadajo tudi prepihi misli in nazorov, ki jih je treba registirati, včasih nanje reagirati, drugič jih je treba vsaj poskušati usmerjati v pravo smer ali vsaj stran od slabe smeri. V zmedi časov so bralci še celo hvaležni za vsako lučko, ki jo kdo prižge, za vsak kažipot, ki ga kdo pribije na drevo ob stezi in za vsako pobudo, ki pride iz dobrega srca. In vsega tega se naš časopis, ki izhaja za krščansko misleče Slovence v Združenih državah in Kanadi, ne more otresti, tej nalogi se ne sme odreči. Niso bralci, ali samo bralci, ki dajejo smer časopisu. Časopis stopa na čelu in kliče ter vabi za seboj.

Torej se bomo borili za pravico, pravičnost in ljubeznivost tudi v letu 1969. Svetopisemska modrost tako lepo pove: "Do smrti se bojuj za pravico in Gospod Bog se bo s teboj boril." (Sir. 4, 28). To je tako opogumljajoča obljuba, da v borbi za pravico ne bi smel nihče stati ob strani. In koliko je stvari med nami in okoli nas, ki so proti resnici in pravici in proti ljubeznivi dobrodošlici. Na to je treba od časa do časa opozoriti, da ne bo kdo mislil, da je pod kakšnim plaščem ali na kakem položaju vse dovoljeno.

Da bi srečno bilo torej novo leto 1969, srečno zlasti v borbi za dobro in pravično stvar, za katero smo Slovenci že toliko pota in krvi prelili.

Por.

Peta knjiga Vrednote

Slovenska pisarna v Torontu je sprejela pošiljko pete knjige "VREDNOTE" za leto 1968. "Vrednote" so sicer revija, a pričujoča številka je tako obsežna, da jo urednik imenuje knjigo. Obsega 201 stran istega formata, kot je revija Meddobje.

Knjigo je uredil Ruda Jurčec kot 67. izdanje Slov. Kul. Akcije v Buenos Airesu. V tej knjigi sodelujejo: Jože Velikonja, Vekoslav Bučar, Srečko Baraga, Vinko Brumen in Tine Debeljak. Prvi razpravlja o sodobnem političnem zemljepisu in sodobni slovenski politični stvarnosti. Drugi govori o ostanku Trubarjevih protestantov na Slovenskem. O odnosu Slovencev do Jugoslavie razpravlja Srečko Baraga. O našem občestvu govori Vinko Brumen. Tine Debeljak pa prikazuje "Doneske k Levstikovemu Martinu Krpanu".

Iz uprave Slovenske pisarne

Novoletna srečanja s predstavniki oblasti

Lepa je novoletna navada, da se ob novem letu srečajo nosilci oblasti s predstavniki raznih slojev prebivalstva. V Torontu je postala že tradicija, da gredo voščit srečno novo leto zastopniku kraljice tudi predstavniki narodnostnih skupin. Tudi letos so šli:

Joseph Brousek (Čeh), George Kudrač (Slovak), dr. E. Upienkis (Litvanec), Peter Markeš (Slovenec), I. Dubinsky (Poljak), Jože Kastelic (Slovenec), Žarko Bojčič (Hrvat), Mike Čukloš (Slovak), Štefan Valiček (Hrvat). Ontarijski guverner Hon. W. Ross Macdonald je delegacijo ljubeznivo sprejel, se z vsakim posebej rokoval in nazadnje se skupaj z njimi slikal. Delegacija je predstavljala najrazličnejše sektorje prebivalstva. Bili so v njej: podjetnik-gradbenik, delavec, zdravnik, pravnik - upravnik, uradnik, trgovec, tovarniški delavec.

Por.

Revščina nekdaj in danes

Pod besedo revež smo si včasih predstavljali berača. Ta je hodil od hiše do hiše, od vasi do vasi in prosil "ubogajme". Če ni mogel hoditi, je sedel ob poti — zlasti ob božjih potih — stegoval roke in milo prosil usmiljenja. Včasih je torej revščina prosila pomoči in usmiljenja. Bila je sramota za kristjane. Danes se je stvar spremenila.

Reveži ne hodijo več od hiše do hiše, iz vasi v vas in ne stegujejo več rok s prošnjami. Prošnje so se spremenile v zahteve. Zapostavljeni in teptani in ubogi ne prosijo več usmiljenja, pravice zahtevajo in pravičnega ravnanja hočejo. Tudi s tega stališča lahko opazujemo današnje nerede in razgrajanja. Misel za novo leto!

Smrt v domovini

TORONTO, Ont. — Žena Franceta Brence, 20 Salem Ave., Toronto 4, Ont., je dobila sporočilo, da ji je 3. decembra umrl oče Ivan Suhadolnik, star 85 let, v Rakitni. Imel je 10 otrok, 9 vnukov in vnukinj. Za njim žalujejo v domovini dva sinova in ena hčerka, v Kanadi pa sin Mirko in hčerka Frances, por. Brence.

Pokojniku naj sveti večna luč, žalujočim otrokom in drugim sorodnikom pa naše sožalje!

P.

Zanimive vojaške vaje letalstva ZDA v Nemčiji

WASHINGTON, D.C. — Ker naša narodna obramba stalno krči po malem število naših čet v Nemčiji, so se zavezniki NATO začeli vznemirjati, posebno po vdoru čet Varšavskega pakta v Češkoslovaško, da jih bo Amerika pustila v odločilnih trenutkih na cedilu. Pentagon se je zato odločil pokazati Evropi, da glede prevoza iz Amerike v Evropo ne obstoja noben Altantski ocean.

Preteklo nedeljo je namreč začelo naše letalstvo prevažati 12,000 mož močno divizijo naravnost v Grafenwoehr v Zahodni Nemčiji blizu češkoslovaške meje. Letala bodo med potjo pristajala le za potrebe goriva. Ves transport je bil opravljen v dveh dneh, poleti pa so trajali okoli 12 ur. Divizija je po prihodu v Nemčijo takoj začela vojaške vaje, ki bodo končane proti koncu meseca. Prevozni stroški za divizijo so okoli $11.5 milijona. Poskus naj dokaže zaveznikom NATO, da jim Amerika lahko pride v sili vsak čas na pomoč.

Veliko vode porabijo

PITTSBURGH, Pa. — Jeklarne v ZDA porabijo povprečno 3,000 trilion galonov vode na leto.

POSLUŠAJTE SLOVENSKE PLOŠČE

VSAKO SOBOTO OB 2 POPOLDNE NA CHIN-FM 101, TORONTO. ODDAJO "ŽELELI STE-POSLUŠAJTE" VAM PRINAŠA CENTRAL NEWS, NAJVEČJI DISTRIBUTOR ZA PLOŠČE, KNJIGE IN ČASOPISE V KANADI. Za informacije pišite na

CENTRAL NEWS & VARIETY
256 Augusta Avenue
Toronto 2B, Canada Telefon: 924-5370

Odmevi iz prerije

LETHBRIDGE, Alta. — Ne vem, kako je z drugimi, osebno sem hudo zadrenjan z delom. Predvsem zato se bolj poredko oglašam, pa tudi kakih izredno zanimivih novic ni. Pa je spet pred mano kup pisem in v njih številna vprašanja, kako in kaj, če mi bolezen odlaga pero, čemu dolg molk itd.... Naenkrat in vsem: Hvala za vprašanja, počutim se dobro in v naši skupini todle je vse v redu. Nič posebno novega, nič izredno zanimivega, zato redko oglašanje.

*

Vreme ga nam je letos spet užigalo po svoje, pa radi obširnosti Kanade ni možno vsem ustreči s pravim vremenskim urnikom. Letina je bila zelo dobra, čeprav je bilo vprav v času žetve zelo neugodno vreme. veliki snežni zameti so nam nasuli na čevlje mokrega snega, polegli zrelo žito in seve nanesli škode v milijone ... Ko se je malo odteklo in posušilo in so kmetovalci z veliko mujo poželi, je nastalo še vse bolj važno vprašanje: Kam z žitom? Shrambe okoli domov so ponekod še od lani polne, žitni zbiralniki ob železniških progah prenapolnjeni, in marsikje še ne dodobra osušeno žito in večinoma na ogromnih kupih na farmarskih dvoriščih gotovo uničuje, in z vsakim tednom izgublja na vsebini in seveda tudi ceni. Za obilen pridelek je premalo prodaje, Kitajska, Rusija in nekatere druge države, ki so glavni kupci kanadskega žita, so imele boljše letine, imajo premalo denarja za ogromne, četudi potrebne nakupe in konkurenca v svetu je vsako leto večja. Naša cena je, kot vse todle, visoka in neugodnosti si podajajo roke druga drugi.

Pridelek sladkorne pese je bil tudi dober, vprašanje oddaje je tod enostavno, tovarne določijo množino posevka, nadzorujejo obdelovanje in one prevzemo vso nadaljno skrb oddaje, proizvodnje in prodaje. Farmarji po trudapolnem delu pozneje prejemajo na obroke različno debele kuverte s plačilnimi nakazili. V časopisju je mnogo obravnavanja o odvisnih pridelkih, trda je, pa vseeno menda lažje, če je kup kot pa, če ga ni.

*

Življenjske potrebščine so seve vsak dan dražje, vsega, razen denarja, je preveč, pravzaprav tudi s tem nekateri v svetu ne vedo kako in kaj. Večini tod je ta skrb odmaknjena.

*

Nekako kritično stanje se pojavlja s stanovanjsko krizo. Dosti ljudi, premalo hiš in stanovanj. Gradi se na debelo, stanovanjski bloki rasto, a za povprečnega zaslužkarja je stanarina prezabeljena, pa tudi otrok, oz. družin z njimi se lastniki branijo. Betlehemsko vprašanje pomanjkanja domov trka tudi v sodobne dni. Vlada in pokrajinske oblasti se trudijo za izboljšanje stanovanjske krize, ki postaja ponekod že mizerija, uspehi niso preveč razveseljivi. Naše skupine ta stiska hvala Bogu ne zadeva. Vsi imamo svoje domove, nekateri po več. Pridnost in podjetnost naših ljudi se povrača v tehle za nekatere težkih dneh. Naš gradbenik L. Pahulje je tik ob prihodu v mesto zgradil osemnadstropno stanovanjsko stolpnico, ki je obenem najvišja stavba našega malega, pa prikupnega mesta. Ker pa mu ribniška trgovska žilica ne da miru, je v osrčju mesta zgradil veliko stavbo, namenjeno predvsem pisarnam, trgovinam in podobnemu. Je pa gotovo, da podjetnost veča skrbi in gotovo tudi dobiček. Je pa menda stanovanjsko vprašanje bolezen po celem svetu, tudi v Sloveniji, seve predvsem v mestih, ki rasto, podeželje pa izgublja ljudi, delovno moč in obenem poraja težave obdelovanja zemlje. Mnogokje rast industrije zlasti na škodo kmetijstva! Pa prazen želodec tudi ob najmodernejšem stroju zahteva hrane.

*

Te-le pred-, med- in poprazične dni cela Kanada in menda cel svet drvi v dolgove. In marsikje hudo nepotrebne: darila preko plačilnih možnosti, pijače do roba in čez in jedače, da marsikje sicer za tri palce predolg pas odpove službo. Vsega preveč, mnogo preveč naenkrat. Če bi človek lahko spravil znesek, ki gre te-le dni samo za aspirin, bi verjetno ne bilo treba na delo. Zavedamo se tega, pa vkljub temu rinemo z neumnimi in dragimi navadami kar naprej. Milijoni pa dnevno umirajo radi bolezni, lakote in pomanjkanja najnujnejšega. In tiste božične razglednice oz. pisma znancu v istem kraju, celo sosedu. Celo leto ni besede od njega, vkljub telefonu in kratkim razdaljam, ob morebitni misli ali nanešeni besedi si misli "piš me v uh", pa sede in ti nekaj blokov oddaljenemu pošlje praznična voščila. Telefoniraj raje tiste dni, če iskreno želiš voščiti, ali obišči naslovljenca, stisk roke in nasmeh bosta poudarila pomembnost dni. Raje odbrenkaj tiste dolarje in cente za lačne, revne, strgane, osirotele, ostarele, misijone in podobno. Letos so tudi tod po cerkvah prosili v temle smislu. Vsaj delno smo uspeli, med znanci v mestu je bilo manj izmenjave poštnih želja, upamo, da je prištedeni denar res tudi odromal na potrebne naslove.

*

Kako je med nami? Res je, da že dolgo ni bilo prerijskih glasov, pa ker ni nič izredno novega in važnega, se dopisi odlašajo. Živimo po vpeljanem urniku: delo, dom, delo, dom, sem in tja kratek obisk in teden se prelije v teden. Ko se zaveš, je spet pred božičem. Zdravje se nas je v splošnem kar dobro držalo, Dimnikovemu očetu so nekaj prezračili in popravili notranjo srajco okoli želodca, pa so se kaj brž zlizali in popravili in spet redno in urno ubirajo pota do znancev, posebno pa do cerkve. Trdni korenini sta naša nad 80-letnika, Novakov in Dimnikov oče. Gotovo je, da se v 80 letih neugnanega dela kak vijak obrabi, zarjavi in tudi popusti in zastaran malo odpove, pa priskoči znanost na pomoč in pokrpa, pomaže in zgladi neprijetnosti. Sicer se pa Dimnikov oče še vedno hudo zanimajo za življenjska vprašanja, radi podebatirajo in bero, in saj so res oni teden poslali ponovno naročnino za Ameriško Domovino in pripisali nekaj besed. Letos niso bili nič proti hokeju; smo se menda vsi po jesenskem misijonarjevem obisku malo popravili. Hribarjev oče tudi korajžno skrivajo nad 70 let, pridno orglajo v cerkvah v svojo, slovensko in predvsem božjo čast. In starih navad se drže, torej pred božičem koljejo (hudimanovo okusne so bile krvavice, ki so jih prinesli obenem z mohorjevkami), pokade po in okoli hiše. Mamo Hribarjevo revmatizem malo zaustavlja, pa je gvišno, da telo tam po 70 letih hitreje čuti vremenske spremembe in ni več tako kljubovalno v odpornosti.

In da smo res v Kanadi, naj vam omenim še našo zimo. Snega imamo kak čevelj, to pot nespihan lepo odeva smreke pred hišami, da pa imamo tudi malo mraza, nam dopoveduje radio. Danes je v sicer sončni južni Alberti in v našem mestecu samo 44 pod ničlo — 44° pod ničlo! Gvišno je, da bomo danes dodobra prezračili kučme in kožuhe. Je to eden najbolj mrzlih dni, odkar smo pred skoro 20 leti priromali todle.

Malokrat se zberemo v naši srenji. Oni dan smo se pa. Štefana smo zalivali in Ludviku smo pomagali čez 40-letni prag (kot že nekaj let sem, ker sam trdi, da par let gor ali dol ne prinese prevelikih razlik). Fejst smo zapeli, cerkvene in posvetne, kot se spodobi, vsega je bilo, od flancatov do klobas — samo kruh je ostajal. Tudi s polko in valčkom še nismo skregani, je pokazalo srečanje. Sicer smo pa pridni, držimo se vsak bolj zase, je tako bolj mirno in tudi ceneje, tako tudi ne vemo ne za cekine in ne nevšečnosti morebitnih težav drugih.

Če se ojunači kdo za rajžo, je ta dolga oz. daleč. In letos so naši od todle romali. V Evropo in Slovenijo so odleteli: ga. Zorka Dimnik in sin profesor bogoslovec Martin, ga. Zvonka Šifrer in mož France, Špenko Frank, cela Zrimova družina in ga. Tončka Bohova. Tudi doma so precej potovali, po celi Jugoslaviji. Vsak je s svojimi očmi in po svoje videl staro domovino, ni vse med in ne vse pelin, gotovo je, da sta dve desetletji prinesli tudi tam spremembe in napredek. Vsi se kar pohvalijo; ljudi in zemlje tudi režimi v jedru ne spremene. Lepo je drugod, trdijo, pa je spet lepo priti domov, četudi je dom v tujini.

Izgleda, da nas tale mraz še ne bo takoj zapustil. Če se bo treba tiščati doma, se bom še nekajkrati oglasil, božična pošta s celega sveta poraja toliko vprašanj in misli, kar je potlej lažje spraviti na papir. Ko mi takole misli romajo k znancem blizu in daleč, naj še povem, kar mi narekuje srce:

Vsem, kjerkoli po svetu: Žegna in zdravja v letu 1969 želi

Pak

L. Ambrožič st.:

OBLJUBA DELA DOLG

LXV

Ko sem prišel iz zapora, se seveda nisem upal domov, ker je bila takrat pri nas partizanska republika. Ostal sem v Ljubljani, pa sem šel na cestni odbor, malo poduhat, kako so sedaj tam razmere. Pisarna je delala še s polno paro in ker smo se od prej dobro poznali, smo se kar z veseljem pozdravili. Ker sem bil brez vsega, dela in denarja, sem povprašal inženirja, če ima morda kak primeren posel zame. Pa mi je res dal neko nadzorstvo ob razširitvi ceste na Studencu pri Devici Mariji v Polju. Tam sem prišel v stik z nekim voznikom, ki je bil tudi zaposlen z vozom in konji pri tem delu. Zaupal se mi je popolnoma. Povedal mi je, da vozari pri cestnem odboru že mnogo let. In ker ve, da so vsi, z uradništvom in inženerjem, pa z vsemi nadzorniki zagrizeni ofarji, najhujši izmed njih pa je bil njihov šofer. Ta je imel pod sedežem izrezan pod, ki se je tako precizno odpiral in zapiral, da ni bilo mogoče opaziti pri morebitni preiskavi, kar se je večkrat zgodilo. Spodaj je bil zopet tako spretno vdelan predalček, da ga ni bilo opaziti niti najbolj veščemu očesu. In v tem predalčku je ta šofer prepeljal ogromno najvažnejše pošte, največ na Dolenjsko, od tam pa zopet nazaj v Ljubljano.

Ta voznik se je delal popolnoma njihovega zato, da je bil skoraj stalno zaposlen pri cestnem odboru in vse boljše vožnje so njemu naročili. Imel je malo posestvo in precej veliko družino in se jim je zato popolnoma podal, ni pa bil z njimi. Ko sem ga na rahlo opozoril, da ne dela prav in bi moral take reči opustiti in stvar prijaviti, mi je dejal, da je pod stalnim nadzorstvom in mu je bilo povedano, da bo takoj ubit, kakor hitro bi opazili najmanjšo sumljivo stvar, ki bi ga obremenila. Končno mi je celo zaupal, da so mu dali naročilo, naj pazi na mene, če bom delal kako protipropagando in podobno. Ko so mi slednjič še povedali, ne samo on, pač pa še drugi, kako je s Kebrom, s katerim sem bil že dolgo prijatelj in sva pri cestnem odboru skupaj delala pri sejah, sestankih in občnih zborih, ki me je povabil, ko sem bil zaposlen na Studencu, naj pridem vsak opoldan k njim na kosilo. Res sem šel, a niti z najmanjšo besedo se mi ni izdal, da bi postal kaj drugače nastrojen. Le enkrat mi je pokazal lepo puško, ki jo je skrbno hranil in mi je na vprašanje, zakaj jo ima, dejal:

(Dalje sledi)

Evropske banke niso za "novo" ekonomiko

Vodniki glavnih evropskih državnih bank pozivajo R. M. Nixona, naj opusti "novo ekonomiko".

WASHINGTON, D.C. — Vodniki narodnih bank v Evropi svetujejo novemu predsedniku ZDA, naj opusti "novo ekonomiko" in se vrne k preskušeni gospodarski politiki uravnovešenih zveznih proračunov in uravnovešene zunanje plačilne bilance. "Novo ekonomiko", ki sta se je oprijela J. F. Kennedy in L. B. Johnson, dolže sprožitve in hranitve inflacije.

Ta gospodarska politika je oslabila kupno moč dolarja doma in omajala njegovo veljavo v svetu. Njeno načelo je, da je treba gospodarstvo tako "voditi", da ne pride nikdar do gospodarskega zastoja in večje brezposelnosti. Če je ta na vidiku, mora vlada znižati davke in povečati javna dela in naročila. Če gre gospodarska dejavnost preko dovoljene meje, jo je treba zavreti s povečanjem davkov in z omejitvijo vladnih izdatkov.

J. F. Kennedyju in posebno L. B. Johnsonu se tako vodenje narodnega gospodarstva ni obneslo. V precejšnji meri je bila tega res kriva vietnamska vojna, pokazalo se je vendar, da "nova ekonomika" za sedanji davčni sistem in njegovo urejanje v naši deželi ni primerna. Nixon in njegovi gospodarski svetovalci so napovedali "konservativno" gospodarsko politiko, ki naj znova utrdi dolar tudi v svetu.

Vodniki evropskih državnih bank sodijo, da bo ZDA v letošnjem letu težko uspelo omejiti porast cen na 3%. Lani je ta dosegel 4.7%.

CLEVELAND, O.

Ženske dobijo delo

Cleaning Woman
For office building. Monday thru Friday, 5 p.m. to 9 p.m. Good hourly rate. Call 361-4500.
(5)

Iščem čistilko
za splošno hišno čiščenje, po en dan na teden, po izberi, v okolici Chagrin — Warrensville. Prosim kličite 751-5654.
(5)

MALI OGLASI

Trgovska poslopja naprodaj
Grocerijska trgovina z mesarijo in modernim stanovanjem s 3 spalnicami. Zidano poslopje, velik promet, nobene konkurence, blizu Lake Shore Blvd.

V srcu mesta Euclida, na Lake Shore Blvd. zidano trgovsko poslopje v nakupovalnem centru. $69.000. Za nadaljna pojasnila kličite RE 1-1070.

UPSON REALTY
499 E. 260 St.
(8)

V najem
oddamo spalno sobo moškemu na 1027 E. 61 St. Oglasite se osebno od 5. do 7. pop. ali kličite IV 1-5677 ali EN 1-8997.
(7)

Jerzy Żulawski:

NA SREBRNI OBLI

ROMAN

Zakaj človeška dela so kakor judje sami: žive ali umirajo. Delo, ki v človeški zavesti ne povzroča nobene spremembe, je mrtvo.

Vse te misli so na moč preproste in naravne, a docela sem jih doumel šele na Luni v tistih dolgih, brezdelnih, brezupnih dneh prve čase našega življenja ob morju.

Večkrat sem si rekel: dobro bi bilo priti do meja te velike vode, obhoditi v prek in širi to deželo, spoznati njene reke in gore, izdelati lunovide, opisati rastline, živali in rude — pa mi je mahoma vstalo v mislih porogljivo vprašanje: komu, čemu v korist? In res, komu naj bi to hasnilo — sem si dejal — komu naj povem, kar znam, komu naj zapustim, kar pišem? Tomu? Saj mali Tom bo umrl ravno tako kakor jaz, lahko da malo kasneje, a to na stvari ne spremeni prav nič— bo pač zadnji človek na tem svetu, kjer smo mi prvi. Z njim bo vsega konec...

Ta zavest je hromila vse moje hotenje, bodisi kadar sem nameraval raziskovati te čudovite kraje in to morje, bodisi kadar sem se pripravljal, da zgradim trpežnejši dom, postavim nove, boljše delavnice, hleve, napravim nov vrt, skratka, dvignem blaginjo našega malega gospodarstva.

Tiste dni sva oba s Petrom začutila neodoljivo potrebo, da ustvarimo tu novo človeštvo, in najini pogledi so spet obviseli na Marti. Danes se zavoljo tega izgovarjam sam pred samo, ker vem, da je bilo to zlo in samoljubje. Tudi takrat sem vedel to — vendar, vendar... Človek hoče živeti, za vsako ceno, tako ali tako, toda živeti hoče — in to je vse!

V najinem sklepu je bilo nekaj strašnega, dasi je bilo vse trezno in hladno premišljeno. Vsaj kar mene zadeva...

Navezal sem se na Marto z veliko ljubeznijo, tiho in genljivo, a tisti čas, ko sem si je bil zaželel v lastno srečo in samo zase, je že prešel, in kakor se mi je dozdevalo, za vedno. Včasih se mi zdi, da samo zaradi tega, ker sem jo resnično ljubil in se obenem prepričal, da me ona ne ljubi in da me nikoli ne bo ljubila, ker je še vedno vsa zatopljena vanj, ki je umrl in se znova rodil v svojem sinu.

V tistih dneh nisem mislil toliko na Marto kakor na otroke, majcene, vesele deklice, ki bi se z njimi, ko bi že odrasle, mogel Tom oženiti in s tem ustvariti možnost novega človeštva. Sanjal sem o tem kakor o največji sreči, saj v tem primeru bi naše delo ne bilo zaman; od tega, kar bi odkrili in napravili mi, bi imeli korist oni, ki bi še dolga stoletja iz roda v rod živeli na tem svetu.

Ne pravim, da so bile te sanje docela neosebne. Nasprotno, ko sem imel v mislih otroke, sem vedel, da bi bili to moji otroci, za njihovimi veselimi, nasmejanimi lici pa sem videl dobri, vedri, tihi obraz Marte, moje Marte... Utrudljive in kar bolestne so bile te sanje, saj je bilo tako neverjetno, da bi se kdaj uresničile...

In spet sem si očital, ko sem gledal negostoljubni lunski svet, ki brez dvoma ni ustvarjen za ljudi. Kakšna bo —sem mislil — usoda bodočega človeštva, ki smo ga mi na moč lahkomiselno spravili na ta svet samo zato, da bi dal svojim dejanjem in svojemu življenju smoter? Toliko sem že poznal razmere na tej obli, da sem vedel, da se človeštvo na njej nikoli ne bi utegnilo tako razviti kakor na Zemlji. Človek bo tu vedno prišlek in vsiljenec, ki je padel na ta svet nepoklican in — prepozno. Da, prepozno. Tako ali tako, Luna je umirajoča obla.

Kadar se oziram po tukajšnjem življenju, ki zavzema tako majhen delec celotne površine Lune, po rastlinah, na pogled bujnih in sijajnih, a resnici mnogo manj sposobnih za življenje, kakor so zemeljske, po živalih, izrojenih in nebogljenih, se ne morem otresti vtisa, da gledam lepoto zahajajočega sonca. Tu se je življenje nehalo razvijati, zrelo, celo prezrelo je in čaka svojega konca. In priroda, ki živi tu že brez primere dalje časa kakor na Zemlji (saj se je Luna, ker je manjša, preje ohladila in preje postala "svet"), ni znala ustvariti razumnega bitja, a če ga je bila ustvarila, je njegov čas že davno minil. To je najlepši dokaz, da ta obla, zlasti danes, ni za taka bitja.

Človeku bo tu večno žalostno in tesno.

Taka razmišljanja so se budila v meni, a čustvo je v človeku vedno močnejše od abstraktne misli: vsemu navkljub sem vendarle globoko želel, da bi ostali tu za nami ljudje. Včasih sem sam sebe slepil in si dopovedoval, da hočem človeštvo od Toma, ker ga hočem obvarovati pred strahotno usodo: da bo sam in poslednji človek. Vendar...

Ne vem, kaj je mislil Peter, kako je čutil in razglabljal, gotovo je samo, da ga je navdajalo isto, nič manj mogočno koprnenje. Nemalo časa je minilo, preden sva prišla z besedo na dan. Spominjam se, da je bilo nekako ob sončnem zahodu. Marta je s Tomom odšla k toplicam, midva pa sva sedela ob morju.

Peter je dolgo zrl za njima, potlej pa je začel šteti dneve, ki smo jih preživeli na Luni.

"Tri in dvajseti sončni zahod," je rekel glasno.

"Da," sem odgovoril raztreseno, "tri in dvajseti, če prišteješ tudi dni, ki smo jih prebili ob tečaju, ko sončnih zahodov ni bilo..."

"In kaj bo dalje?" je vprašal.

Skomizgnil sem z rameni in dejal:

"Nič. Še nekaj sončnih zahodov, morda deset, morda sto in konec bo vsega. Tom ostane sam..."

"Ne gre mi za Toma," je rekel. Nato je dodal:

"Tako ali tako — slabo je v vsakem pogledu."

Molčala sva precej časa, dokler ni Peter spet povzel:

"Marta..."

"A tako, Marta," sem ponovil.

"Nekaj je treba ukreniti."

Zdelo se mi je, da v njegovem glasu slišim zopet tisti prizvok, ki sem ga imel v spominu še z Morja mraza po Woodbellovi smrti. V meni se je nekaj nemo uprlo. Pogledal sem mu naravnost v oči in dejal s poudarkom:

"Treba."

Nekam čudno se je nasmehnil, a odgovoril ni ničesar.

Ta dan nisva več govorila o stvari.

Dolgo noč smo prebili v molčanju in dolgočasju. Tom je bil nekoliko bolan in Marta, vsa nemirna, je imela mnogo opravka z njim. Opazovala sva njeno brezdanje materinsko čustvo in kdo ve, če nisva takrat v sebi podzavestno skovala načrt, da izkoristiva njeno ljubezen do otroka in jo pridobiva za najine želje. Brez dvoma naju je ta puščobna, neskončna noč prepričala, da je treba "nekaj ukreniti".

Drugo jutro sva se s Petrom podala v koščavo ob vznožju O'Tamora. Takrat sva se dočista domenila: eden naju vzame Marto za ženo, drugi pa se obveže, da mu ne bo križal poti.

"Eden naju!" Te besede sem si ponavljal z nekim bolestnim nemirom in hrepenenjem. V Petrovih ustih, ko jih je izgovoril, so zvenele kakor grožnja. Ne vem, morda sem se motil, a zdelo se mi je tako... Izbiro med nama dvema sva prepustila Marti, a šele potem, če bi naju brezpogojno odbila, sva nameravala — žrebati. Peter je sicer zahteval, naj stvar takoj odloči žreb, češ da Marta ne bo hotela izbirati, jaz pa sem se temu odločno postavil po robu in dosegel toliko, da je pristal na to, da vprašava Marto za njeno mnenje. Privolil je nerad, in ko je končno iztisnil svoj "da", mu je zaigral okoli ust zagoneten nasmeh, blesk njegovih oči pa ni bil dober.

Ko sva prišla domov, sva še dolgo odlašala odločilni pomenek, saj nisva dvomila, da se bo Marta uprla temu, kar sva hotela od nje. Peter je hodil mračen in zamišljen okoli in se delal, kakor da nekaj razglablja, jaz pa sem taval ob morju s srcem, zvrhanim nepojmljive tesnobe. Ta dan se je morala odločiti usoda nas vseh.

Šlo je že k poldnevu, žgočemu in zatohlemu. Sonce je pripekalo, da so rastline usihale in hlepele po dežju. Na jugovzhodni strani morja so se zbirali gosti, temni oblaki. Kadar se je zrak ohladil in postal težak, se je dvignila divja, kratkotrajna vihra, butala morske valove ob breg, razsajala po goščavah, lomila biserne brizge gejzirjev in rjovela med pečinami, napovedujoč dobo običajnih viharjev.

Iz poletnega doma smo se umaknili v svojo kočo ob gejzirjih, ki nam je služila za zavetje ob nevihtah. Sedeli smo pred vhodom v kočo, mali Tom pa se je oprijemal materi za kolena in skušal capljati na lastnih nogah okoli svoje opore. Peter me je iznenada pogledal, potem pa se je z izrazom nagle odločitve obrnil k Marti.

Čutil sem, da mi je začelo srce hitreje utripati in da me v goltancu nekaj davi. Prihajajoča nevihta nas je vselej napravila razdražljive, to pot pa se je običajnemu nemiru pridružilo še razburjenje spričo bližnjega in usodnega razgovora z Marto. Zlasti Peter je kazal znake nenavadnega nastrojenja: razširjene zenice so se mu nemirno bleščale, prsi so mu neenakomerno plale, na licih mu je gorela krvava rdečica. Zrl sem vanj, zadržujoč dih, on pa je brez uvoda in priprave usekal kar v celo:

"Marta, katerega naju imaš rajši?"

(Dalje prihodnjič)

Oglašajte v "Amer. Domovini"

MU NE BI VERJELI — Jozsef Rosza iz Segedina je ujel v reki Tisi tole ogromno ribo, težko 176 funtov. Če jo ne bi mogel pokazati, mu ne bi nihče verjel, da sploh žive v Tisi take ribe.

ČE SE SELITE

izpolnite ta odrezek in ga nam takoj pošljite. Ni potrebno, da nam pišete pismo. Naslove menjamo dvakrat tedensko. Navedba starega naslova je nujna

AMERIŠKA DOMOVINA
6117 St. Clair Ave. Cleveland, Ohio 44103

Moj stari naslov: .....

.....

Moj novi naslov: .....

.....

MOJE IME: .....

PROSIMO, PISITE RAZLOČNO

K S K J

AMERIŠKA SLOVENSKA KATOLIŠKA JEDNOTA

(K.S.K.J.)

NAJSTAREJŠA SLOVENSKA KATOLIŠKA PODPORNA ORGANIZACIJA V AMERIKI

sprejema moške in ženske od 16. do 60. leta; otroke pa takoj po rojstvu.

- izdaja najmodernejše vrste zavarovalnin za odrasle in za mladino:
- od $500.00 do $15,000.00 posmrtnine
- za onemoglost, poškodbe in operacije do vsote $600.00
- za odrasle člane bolniško podporo
- članom posodi denar za nakup doma.

Za seznam in pojasnila o tajniku ali tajnici v vaši okolico izpolnite izrezek in pošljite na glavni urad K.S.K.J.

AMERICAN SLOVENIAN CATHOLIC UNION (K.S.K.J.)
351-353 No. Chicago St.
Joliet, Illinois 60431

Radi bi več pojasnila o K.S.K.J. ter ime in naslov tajnika(ice) v naši okolici.

IME .....

NASLOV .....

MESTO .....

DRŽAVA ..... CODE .....

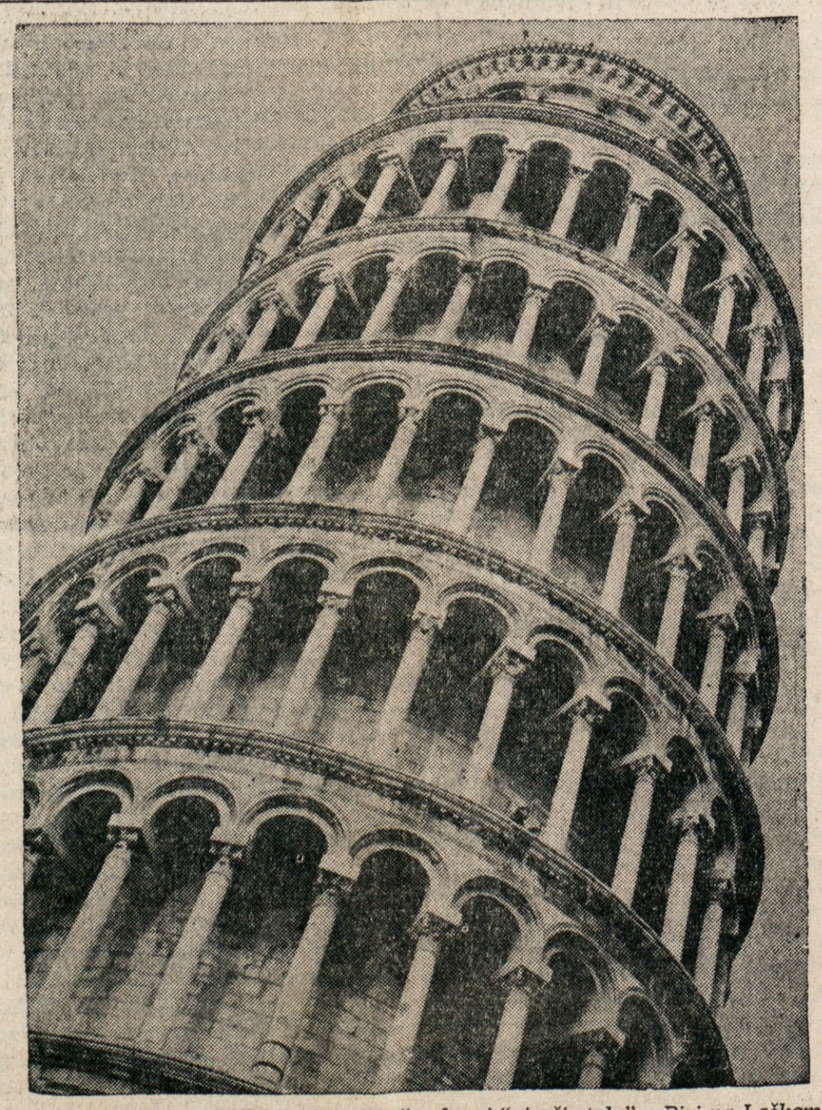

NAGIBAJOČA SE KRASOTA — Slika kaže slavni "viseči stolp" v Pizi na Laškem iz bližine. Zgrajen je bil v 12. stoletju in je nemara "visel" že od vsega začetka. Kljub temu, da se že dolga stoletja nagiba, še vedno stoji.

ZMAJ SE UPIRA — Ko so imeli zadnjič svečan sprevod po Hong Kongu, v katerem so nosili tudi "hudega" zmaja, je močan veter zmaja tako "vznemiril", da so njegovi varuhi imeli veliko posla, predno so ga spravili zopet v red. Slika kaže zmajevo glavo in zmajeve varuhe pri razporejanju v sprevod.

GVERILSKI VODNIK — Francisco Rabal kot vodnik rdečih gverilcev v Boliviji Che Guevara v filmu, ki ga pripravljajo o življenju in delu pokojnega gverilskega vodnika v Latinski Ameriki.

CHICAGO, ILL.

BUSINESS OPPORTUNITY

RESTAURANT & DINING RM. Center of New ENGLEWOOD Shopping Mall. Seats approx. 75. Hrs. Mon-Thurs. 8 a.m. - 7 p.m. Tues. Wed. Fri. & Sat. 8 a.m. - 4 p.m. Closed Sun. & Holidays. 733 W. 64 St. 488-3808. (5)

FOR SALE — BY OWNER HARDWARE STORE—SO. WEST With or without bldg. Must sell. 847-2289 (5)

BODY REPAIR BUSINESS — By owner 15 yrs. Well est. Choice industrial location — with 3 bedrm home—adjoining lot 60 x 125'. OL 2-8051 (8)

PHARMACY—Est. since 1935. Good Vol. Excel. Morton Grove loc. Must sell immed. Owner. 965-3300. (5)

CHICAGO, ILL.

PROF. & TRADES FEMALE HELP

BEAUTICIANS
Full or Part Time for new shop in Arlington Hts.
Call 728-2991 or 964-3008 (8)

FEMALE HELP

FULL TIME HELP
Light assembly work. Starting rate $2.01 — 9 paid holidays.
NEPTUNE SYSTEMS
65 Scott St. Elk Grove Village
439-5510 (7)

WOMAN — in need of home to be companion to invalid. No household duties. Vicinity Cary, Ill. 437-4796 after 6 p.m. (4)